

Gevolgen bezuinigingen Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp

Dit position paper dient als onderlegger bij de mondelinge bijdrage voor de BDO-commissie van de Eerste Kamer en bevat de kernpunten van de effecten van de bezuinigingen op ontwikkelingssamenwerking, op het gebied van voedselzekerheid, water en klimaatactie. De analyse is vooral gericht op de korte termijn: de effecten van de begroting van 2025.¹ Cijfers zijn indicatief, gebaseerd op de voorgestelde pro rata bezuiniging en afgeleid van gegevens uit de meest recente resultatenrapportage.²

Kernpunten

- *Omvang van de bezuinigingen* De bezuinigingen op ontwikkelingssamenwerking lopen op van 300 miljoen euro in 2025, tot 500 miljoen euro in 2026 en structureel 2,4 miljard euro vanaf 2027.³ Dit bedrag loopt verder op als bij de Voorjaarsnota 2025 geen herstel plaatsvindt van de koppeling tussen het ODA-budget en het BNI.⁴
- *Voedselzekerheid* Ondanks dat voedselzekerheid een prioriteit is⁵, wordt er in 2025 toch 35 miljoen euro bezuinigd. Dit leidt tot:
 - 1 miljoen minder boeren die ondersteund kunnen worden met zaaigoed en kunstmest in landen als Niger en Mozambique;
 - Meer dan 200.000 mensen die kampen met ondervoeding in landen als Mali, die anders geholpen hadden kunnen worden;
 - Ca. 80.000 hectare minder landbouwgrond die verduurzaamd wordt.
- *Water* Er wordt in 2025 17 miljoen euro bezuinigd op waterprojecten. Dit heeft gevolgen voor:
 - 100.000 mensen minder die bereikt worden met beter stroomgebiedbeheer en veiligere delta's in landen als Ethiopië;
 - 300.000 mensen minder die toegang krijgen tot betere sanitaire voorzieningen, vooral ten koste van meisjes en vrouwen;
 - 200.000 mensen minder die toegang krijgen tot schoon drinkwater in landen als Benin en Zuid-Soedan.⁶
- *Klimaat* Een bezuiniging van 37 miljoen euro op klimaatweerbaarheid in 2025:
 - Hierdoor krijgen 300.000 mensen minder toegang tot hernieuwbare energie, wat de ontwikkeling van agrarische gebieden belemmert, waar zonne-energie aangedreven waterpompen de gemeenschap ondersteunen.
 - Verminderde investeringen in bosbehoud en -herstel, wat cruciaal is voor het behalen van de doelstellingen van het Parijsakkoord;

¹ [XVII Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp Rijksbegroting 2025 | Begroting | Rijksoverheid.nl](#).

² [Home - OH Portaal 2023 |](#)

³ [Hoofdlijnenakkoord tussen de fracties van PVV, VVD, NSC en BBB | Publicatie | Kabinetformatie](#).

⁴ [Kamerbrief over ODA-budget en BNI-koppeling | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#).

⁵ Hoofdlijnenakkoord, p. 25.

⁶ Voor het achterliggende jaar gaat het Ministerie zelf uit van nog hogere cijfers, ondanks een kleinere bezuiniging (-14,9 miljoen op water) in de 1e supplettoire begroting van 2024. Zonder deze bezuiniging zouden 'er circa 400.000 meer mensen worden bereikt met toegang tot schoon drinkwater en sanitatie en circa 225.000 meer mensen voordeel hebben van maatregelen op het gebied van verbeterd waterbeheer.'

[Wijziging van de begrotingsstaat van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking \(XVII\) voor het jaar 2024 \(wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota\) | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#), p. 14-15.

- Inmiddels is duidelijk dat het kabinet de bijdrage aan adaptatie en mitigatie binnen het ontwikkelingsbeleid gaat halveren.⁷ Klimaatverandering is, tegen ambtelijk advies in, niet langer een dwarsdoorsnijdend thema binnen het BHO-beleid.⁸ Via voedselzekerheid en watermanagement blijft ingezet worden op klimaatadaptatie, maar de gemiddelde klimaatrelevantie (41% en 44%) van deze bestedingen is aanzienlijk lager dan die van specifieke klimaatinvesteringen (90%).⁹

Implicaties

- *Menselijk leed* Bezuinigingen leiden tot een substantiële toename van armoede, honger en beperkte toegang tot basisvoorzieningen. Tegelijk worden juist de mensen die het minst hebben bijgedragen aan klimaatverandering het hardst getroffen door de gevolgen.¹⁰
- *Destabilisering* Bezuinigingen vergroten het risico op destabilisering, vooral in kwetsbare regio's zoals de Sahel, waar het machtsvacuüm kan worden opgevuld door terreurgroepen;
- *Geopolitieke positie* Het niet nemen van verantwoordelijkheid kan de Nederlandse positie op het wereldtoneel schaden, waar soft power hard power aanvult en versterkt;
- *Langetermijnkosten* Het beslechten van conflicten is vrijwel altijd duurder dan investeren in structurele voorwaarden voor stabiliteit, zoals voedselzekerheid, water en klimaataanpassing.
- *Risico voor ondernemers* Bezuinigingen kunnen handelsrelaties onder druk zetten en toegang tot markten bemoeilijken. Het wegvallen van ondersteunende structuren, zoals samenwerking met maatschappelijke organisaties en ambassades, vergroot onzekerheid voor ondernemers en beperkt groeikansen.¹¹

Conclusie

De voorgestelde bezuinigingen op Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp hebben aanzienlijke negatieve gevolgen. Ze verergeren armoede, honger en klimaatimpact voor de meest kwetsbaren wereldwijd, vergroten het risico op destabilisering en verzwakken de geopolitieke positie van Nederland. Daarnaast brengen ze onzekerheid voor ondernemers en leiden ze op termijn tot hogere kosten voor conflictbeheersing. Investeren in ontwikkelingssamenwerking blijft essentieel voor stabiliteit, veiligheid en Nederlandse belangen wereldwijd. Laten we niet meegaan in de trend van louter transactionele samenwerking, maar kiezen voor internationale samenwerking gebaseerd op gedeelde verantwoordelijkheid, gelijkwaardige partnerschappen en gerechtigheid.

⁷ [Kamerbrief over ontwikkelingshulp | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#).

⁸ Idem, zie beslisnota.

⁹ [HGIS - nota Homogene Groep Internationale Samenwerking Rijksbegroting 2024 | Begroting | Rijksoverheid.nl](#), p. 63, tabel 16.

¹⁰ [Klimaatrechtvaardigheid als noodzaak | Publicatie | Adviesraad Internationale Vraagstukken](#).

¹¹ [Minister Klever wil hulp en handel nadrukkelijk koppelen | evofenedex](#).